

STEFAN KIECHLE

Svatý Ignác z Loyoly

ŽIVOT, DÍLO
A SPIRITUALITA

Edice Portréty

Stefan Kiechle

Svatý Ignác z Loyoly

Život, dílo a spiritualita

Karmelitánské nakladatelství

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Kiechle, Stefan, 1960–
[Ignatius von Loyola. Česky]
Svatý Ignác z Loyoly : život, dílo a spiritualita / Stefan Kiechle ;
z německého originálu Ignatius von Loyola ... přeložila Markéta
Protivánková. – V Praze : Karmelitánské nakladatelství, 2026. –
263 stran. – (Portréty)
Vydalo Karmelitánské nakladatelství ve společnosti
KatMedia, s. r. o. – Terminologický slovník. – Obsahuje bibliografii

ISBN 978-80-7566-035-0 (brožováno)

* 27-36 * 27-789.5 * 272-582/-586 * 27-584 * 27-4 * 929 * (460) * (092)
– Ignác z Loyoly, svatý, 1491–1556
– křesťanští světci – Španělsko – 15.–16. století
– jezuité – 16. století
– ignaciánská spiritualita
– duchovní život – 16. století
– církevní život – 16. století
– biografie

27 – Křesťanství. Křesťanská církev všeobecně. Eklesiologie [5]
929 – Biografie [8]

Automatizované vytěžování textů nebo dat z této publikace
ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu majitele
autorských práv zakázáno.

© 2010 Echter Verlag in der Bonifatius GmbH
Echter Verlag, Dominikaner Platz 8, 970 70 Würzburg
Czech edition © KatMedia, s. r. o., Praha, 2026

ISBN 978-80-7566-035-0

Obsah

Předmluva / 9

I. V Boží škole – Ignácův život

1. Baskický původ / 13
   Vliv rodiny / 13
   Ideály rytířství / 15
   Španělsko v 16. století / 16

2. Bouřlivé mládí / 19
   Dvorské vzdělání / 19
   Náboženská výchova / 22
   Poutník / 24

3. Od dvořana k poutníkovi / 27
   Nové nasměrování na nemocničním lůžku / 28
   Rituály na Montserratu / 32
   Čas zrání v Manrese / 34
   Pouť do Jeruzaléma / 40

4. Čas studií / 44
   Pomáhat duším / 44
   Namáhavý začátek ve Španělsku / 46
   Vysokoškolské vzdělání v Paříži / 50
   Filozofie a teologie / 53
   Extrémní životní styl / 56

5. Společníci Ježíšovi / 59
První společníci / 60
Sliby na Montmartru / 62
Apoštol vlasti / 65
Čekání v severní Itálii / 67
Vidění v La Stortě / 71

6. Ignác zakládá řádové společenství / 73
Duchovní porady v Římě / 74
Církevní uznání a růst řádu / 76
Generální představený / 78

7. Ignácův duchovní portrét / 83
Komplexní osobnost / 83
Sjednocen s Bohem / 87
Jednání s lidmi / 89
Asketa, mystik, manažer / 91
Ignácova smrt / 94

II. V Božím jménu – Ignácovo dílo

1. Životní příběh a dílo / 99
Jaké dílo? / 100
Písemná díla / 102
Malá odbočka: Ignác a ženy / 106

2. Exercicie: praktikování víry / 110
Cvičení a mlčení / 111
Čtyři dlouhé týdny / 113
Rozjímání nad Písmem / 121
Exercicie zaměřené na životní volbu / 125
Rozlišování duchů / 127
Doprovázení při exerciciích / 130
Exercicie v každodenním životě / 132

3. Konstituce jezuitského řádu / 135
Duch se stává tělem / 136
Začlenění do řádu / 139
Apoštolská činnost / 142
Jaký druh vedení? / 145

4. Teologie / 149
Vracení přijatého: člověk před Bohem / 150
Odmítat a schvalovat svět / 153
Ježíš Kristus: Cesta k Bohu / 156
Kříž a zmrtvýchvstání / 158
Bůh posílá / 162

III. Ve službě Bohu – Ignácova spiritualita

1. Modlitba v každodenním životě / 169
Hledat a nacházet Boha ve všech věcech / 170
Examen – modlitební zrcadlo dne / 173
Askeze a smyslovost / 177
Rozvážná láska / 183

2. Rozhodování / 188
Stát se svobodným / 189
Všechno pro větší slávu Boží / 192
Rozlišování duchů / 196

3. Společná cesta vpřed / 203
Láska je komunikace / 203
Přátelé v Pánu / 208

4. Duchovní vedení / 213
Charisma a instituce / 213
Poslušnost a vedení / 216
Rozlišování ve společenství / 219

5. Stále se učit / 223
Vzdělávací ideál / 223
Pomíjivost a krize / 226
Nechat se doprovázet / 229

6. Být poslán / 231
Důvěřovat Bohu / 231
V dialogu / 233
Mobilní a univerzální / 235

7. Tvůrci spravedlnosti / 238
Chudí / 238
Dolů / 241

IV. Dodatek

1. Slovníček pojmů / 247
2. Literatura k dalšímu studiu / 258

Předmluva

Dělová koule mu roztříštila nohu – a s tím i jeho kariéru. Snil o životní dráze dvořana a rytíře a k tomu potřeboval být pohledný a fit. Teď ležel na nemocničním lůžku na hradě svých rodičů a zahájil cestu do svého vlastního nitra. Objevil podivuhodný svět a začal úplně nový život. Čekalo na něj ale mnoho urputných vnitřních i vnějších bitev.

O třicet let později byl stále ještě malého vzrůstu. Těžce kulhal a trpěl žlučovými kolikami. Pracoval jako posedlý. Ve dne v noci byl napojený na Boha. Vedl prosperující, globálně působící společnost. Působil přísně a věcně, přesto z něho vyzařovala velká laskavost. Dopisoval si s papeži a králi. Jeho přátelé ho zbožňovali, jeho odpůrci proti němu vášnivě bojovali. Ten, kdo se s ním setkal osobně, cítil se jím být milován. Změnil Evropu i svět…

Ignác z Loyoly (1491–1556) byl baskický šlechtic a rytíř. Založil jezuitský řád, který v bouřlivých dobách reformoval západní církev a po staletí ji formoval. Jeho duchovní poselství obnovilo život a dílo křesťanství. Jeho spiritualita pomáhá moderním lidem, kteří hledají Boha, najít naplněnou a smysluplnou existenci.

Moje kniha si klade za cíl seznámit čtenáře s Ignácem z Loyoly. Poskytuje informace o jeho životě a díle a zpřístupňuje jeho spiritualitu současníkům. Jako úvodní seznámení nevyžaduje žádné zvláštní historické ani teologické znalosti. Pokud kniha inspiruje některé z čtenářů ke zkoumání vlastního duchovního života, k novému pohledu na Boha a tím k nalezení většího smyslu a pokoje, pak splní svůj účel.

Pár praktických poznámek. V závěrečné části knihy najdete slovníček základních pojmů ignaciánské spirituality. Za mnohé, co tu píšu, vděčím rozsáhlé ignaciánské literatuře. Přímo se jí tu nezabývám, ale v dodatku odkazuji na další možnou četbu. Některá z uvedených děl obsahují rozsáhlé bibliografie. Ignácovy spisy cituji podle německého vydání jeho děl. Obvykle jsou uvedena čísla svazků a stran. Duchovní cvičení (DC), Poutník (P), Duchovní deník (DD) a Konstituce jezuitského řádu (KJ) jsou citovány podle mezinárodně uznávaného číslování.

Děkuji svým spolubratrům jezuitům, kteří mě s Ignácem seznámili nebo kteří na této knize spolupracovali. Jsem také vděčný nakladatelství, které se po delší době, kdy bylo dílo rozebráno, rozhodlo vydat toto nové, vylepšené vydání.

Stefan Kiechle SJ

I.
V Boží škole – Ignácův život

Ve svém životě Ignác z Loyoly zažil bolest i radost, pády i štěstí, rozbité iluze i nečekané příležitosti, osamělost i přátelství. Stejně jako u většiny duchovních mistrů, jsou i u Ignáce životní příběh a jeho duchovní poselství velmi úzce propojeny. Z jeho zkušeností se odvíjela jeho spiritualita. A ze své spirituality utvářel svůj život. Proto jeho spiritualitu pochopí jen ten, kdo poznal jeho život. Aby jeho spiritualita byla plodná i pro dnešek, je zapotřebí poodhalit Boží působení v jeho životě. Toto Boží působení bylo zpočátku pedagogické: Podobně jako ve škole poznával Ignác existenci Boha, jeho dílo a jeho vůli skrze životní zkušenosti. Touto božskou pedagogikou se Ignác nechal formovat do té míry, že se sám stal duchovním vychovatelem pro ostatní.

1. Baskický původ

Iñigo López de Oñaz y Loyola – jak zní jeho původní jméno – se narodil na hradě Loyola ve španělském Baskicku, pravděpodobně v roce 1491. Jeho patronem je svatý Iñigo, opat kláštera San Salvador de Oña poblíž Burgosu, který zemřel v roce 1068. Jelikož se nedochovaly křestní matriky farnosti, existuje jen málo spolehlivých informací o jeho dětství. Mnohé lze odvodit z informací, které poskytla Iñigova kojná ve stáří do protokolu během procesu jeho blahořečení.

Vliv rodiny

Loyolové byli starý rytířský rod, hrdý a válečnický. Po staletí, během mnoha konfliktů, zůstali věrní kastilským králům. Vykonávali patronátní právo nad farním kostelem v nedalekém provinčním městě Azpeitia; mohli jmenovat faráře – zpravidla jednoho ze synů rodiny – a z příslušných církevních majetků dostávali značné příjmy. Rod tak byl vždy úzce spjat s církevním životem a katolickými zvyklostmi své doby.

Provincii Guipúzcoa, kde se Loyola nachází, vládlo čtrnáct šlechtických „hlavních rodin". Loyolové patřili k nejbohatším a nejmocnějším z nich. Vlastnili rozsáhlý nemovitý majetek a závislé rolníky. Rodina se opakovaně střetávala se svými sousedy a také s biskupem kvůli výsadám, právům a příjmům. To někdy vedlo ke rvačkám a loupežným nájezdům a občas i k vraždám. Po dlouhou dobu se biskupská kurie snažila zmocnit lukrativních patronátních práv nad farním kostelem v Azpeitii. Kvůli těmto násilným konfliktům byl hrad Loyola opevněn, a připomínal tak spíše obrannou věž než rezidenci. Mladý Iñigo byl těmito okolnostmi hluboce ovlivněn. Mimochodem hrad stojí dodnes, obklopený bohužel velkou budovou koleje.

Iñigo byl pravděpodobně nejmladší ze třinácti legitimních sourozenců. Jeho otec měl mimo to i několik dětí nemanželských, stejně jako jeho starší bratr, farář v Azpeitii. Existují náznaky, že Iñigo přijal jako dítě tonzuru, což znamená, že byl předurčen k duchovenskému stavu. Tím však ještě nebylo stanoveno nic definitivního pro jeho budoucí životní dráhu.

Rodina byla odjakživa nábožensky založená a zbožná. Slavnosti, poutě, procesí a další katolické zvyky byly samozřejmostí a rodina je horlivě a hrdě dodržovala. Názor, že se Iñigo „obrátil" až později, je proto nesprávný. Stejně jako většina

jeho současníků Iñigo takříkajíc přirozeně praktikoval své náboženství. Dnes nás udivuje, jak se v této přísně katolické kultuře mohlo náboženské přesvědčení bez problémů kombinovat s velmi uvolněnou morálkou, která se projevovala v sexuálních aférkách, ale také ve rvačkách a násilných potyčkách. Důležitou roli hrály hmotné statky, stejně jako osobní čest – hodnoty, které Ignác později odmítl a proměnil v hodnoty duchovní.

Ideály rytířství

Středověké rytířství přežívalo v baskických „hlavních rodinách" až do 15. a 16. století. Historicky se v této době již dávno stalo zastaralým – společenské a ekonomické podmínky se zkrátka mezitím radikálně proměnily. Také způsob vedení války a politické konflikty se naprosto změnily. Nicméně jako dvorský způsob života se rytířské ideály a zvyky nadále pěstovaly: cvičilo se používání zbraní, konaly se rytířské turnaje a byla uctívána idealizovaná „vznešená dáma". Základem rytířství byla vazalská věrnost „pánovi": v osobním poutu, posíleném přísahou, rytíři slibovali věrnost a službu. „Pán" mohl své rytíře bezúplatně povolat k boji a na oplátku jim zajišťoval ochranu. Mezi nejvyšší hodnoty patřilo čestné slovo, společenské

postavení, odvaha v boji a osobní čest, která musela být v případě porušení za všech okolností obnovena. Rytířské ideály vyžadovaly konkrétní činy, moudře osvědčovanou statečnost a lidské a prosociální jednání. Rytíř se má dělit o chléb s chudými a zasazovat se o práva vdov a sirotků.

Vzdělání se v této kultuře cenilo pramálo. Pravděpodobně jen několik členů z rodu Loyolů umělo číst a psát. Loyolové byli spíše muži činu, vlastníci půdy a bojovníci. Jejich kultura byla patriarchální, válečnická, marnivá a zaměřená na mužnost. Upadající rytířský stav byl v konfliktu s rozvíjejícími se městy pozdního středověku, jejichž nová ekonomická a společenská forma byla s jeho ideály neslučitelná. Probíhal mezi nimi nelítostný boj o vliv, moc a majetek. Iñigo vyrůstal právě v této rytířské kultuře. Nepochybně patřil k vynikajícím, všestranně nadaným, odvážným, odhodlaným a ambiciózním mladým mužům své doby. Mohl a chtěl se společensky prosadit – i když v kariéře založené na povrchních hodnotách, jak později usoudil.

Španělsko v 16. století

V Iñigově mládí se Španělsko nacházelo na začátku svého zlatého věku: nábožensky a kulturně, ale také politicky a ekonomicky se vypracovalo na

vůdčí mocnost Evropy. Od sňatku Isabely Kastilské s Ferdinandem Aragonským v roce 1469 byla obě nejdůležitější království sjednocena. Politicky tím byl položen základ pro rozmach Španělska pod nadvládou „katolických monarchů". V roce 1492 Španělsko definitivně porazilo muslimy v Granadě a ve stejném roce začalo s vyhošťováním židů. Kolumbus v témže roce objevil Ameriku. S těmito událostmi, oslavovanými po celé zemi, a s dalšími významnými úspěchy, jako bylo dobytí Neapole v roce 1504, začalo pro Španělsko období národní hrdosti a hospodářské expanze. *Siglo de Oro* – „zlatý věk" – znamenal rozkvět literatury, umění a architektury. V církvi se objevila reformní hnutí a španělská mystika v čele s Terezií z Ávily a Janem od Kříže dosáhla nebývalého duchovního a literárního vlivu.

Rodina Loyolů, hrdá a jako všichni Baskové toužící po nezávislosti, se v této době většinou přimkla ke katolickým panovníkům a sloužila jim. Od královského domu se jí dostávalo mnoha výsad a privilegií, čímž se povětšinou myslely daňové nebo jiné materiální výhody. Rodina měla zároveň baskický i španělský charakter.

V roce 1516 připadla španělská koruna, v podstatě díky sérii historických náhod, Habsburku Karlovi. V roce 1519 byl zvolen císařem Svaté říše římské národa německého jako Karel V. Tímto spojením vznikla obrovská říše: kromě rakouských

dědičných zemí a Španělska zahrnovala rozsáhlá území v Nizozemsku a Burgundsku a táhla se až k Neapoli a Sicílii. Španělská část zahrnovala rozlehlá zámořská území, takže v 16. století se o habsburské říši říkalo, že „nad ní slunce nikdy nezapadá". Její teritoria se rozprostírala na čtyřech kontinentech a byla tak roztříštěná, že Karel V. a jeho nástupci museli vynakládat neustálé úsilí a podnikat mnoho namáhavých cest, aby udrželi vládu v různých částech říše.

Mladý Iñigo z Loyoly si díky tomuto rostoucímu impériu a jeho globální vizi rozšířil svůj obzor do univerzálního světa. Habsburská říše byla v neustálém konfliktu s Francií, druhou největší mocností v Evropě. Sám Iñigo byl zatažen do častých ozbrojených konfliktů v pohraniční oblasti. Porážka v bitvě s Francouzi ho také přivedla ve třiceti letech k nečekanému životnímu zlomu.

2. Bouřlivé mládí

Iñigova matka zemřela pravděpodobně při porodu svého třináctého dítěte nebo krátce po něm. Chlapec byl svěřen kojné, ženě kováře. Tam Iñigo vyrůstal v chráněném, idylickém venkovském prostředí. Loyola leží v zeleném údolí v kopcovité, úrodné krajině. Brzká ztráta matky vedla ve 20. století k psychoanalytickým interpretacím Ignácovy osobnosti. Je však třeba být opatrný, abychom z několika málo detailů, které známe o jeho raném životě, nevyvozovali příliš dalekosáhlé závěry. Odstup pěti set let a odlišná životní kultura ještě více komplikují jakékoli interpretace.

Dvorské vzdělání

Jako mladší syn musel být Iñigo „zaopatřen". Mezi lety 1504 a 1507 byl poslán do Arévala v Kastilii. Tam sloužil jako páže u dvora Dona Juana Velázqueze de Cuéllar, kosmopolitního a vzdělaného diplomata. Velázquez de Cuéllar byl příbuzný Loyolů a člen královské rady (*Consejo Real*). Zastával také úřad nejvyššího pokladníka kastilského

krále, což dnes odpovídá ministru financí. Dvorský život tohoto vlivného muže byl velkolepý a luxusní. Iñigo získal na hradě Arévalo vzdělání dvořana, které mu kromě rytířských dovedností zprostředkovalo především umění psát. Iñigo se ve velké kanceláři dvora naučil písemné komunikaci, administrativě a právu. Později byl jeho mimořádně krásný rukopis chválen. Seznámil se s dvorskou kulturou, četl literaturu a poslouchal hudbu. Vybroušené jednání s vysoce postavenými osobnostmi a znalost byrokracie se mu později jako generálnímu představenému velmi hodily.

Při formování duchovních hodnot hrálo po celý jeho život velkou roli to, že se vysoce cenily „světské" dovednosti, jako je slušné chování, organizační schopnosti, morálka, spolehlivost a disciplína. Na rozdíl od rozšířeného klišé je třeba poznamenat, že mladý Iñigo byl méně vojákem a více tajemníkem, administrátorem a pážetem. Rytířský ideál zahrnoval i dvorskou lásku: nedosažitelná „žena snů" nejvyššího možného stavu byla uctívána v představách, písních i hrách – v zásadě cudný ideál, který pěstoval především hodnoty, jako je diskrétnost, citlivost, takt a úcta. Později byl tento ideál přenesen do Ignácovy mariánské zbožnosti. Pro Iñigův vývoj byla dále důležitá Doña María de Guevara, vzdálená teta, která žila na dvoře v Arévalu. Tato zbožná žena založila komunitu žen pečující o nemocné a inspirovanou

františkánskými principy. Iñigo se pravděpodobně těchto služeb účastnil, čímž získal přehled o františkánství a objevil svou náklonnost k práci ve špitálech.

Tyto rysy nevylučují, že Iñigo zůstal mužem milujícím zábavu, marnivost, alkohol a rvačky. To je pro nás další těžko pochopitelné napětí. Zakládal si na oblečení a upraveném účesu. Nejstarší dochované dokumenty o něm jsou soudní záznamy z Azpeitie, které zmiňují „závažný zločin". Proces proti němu vedený byl odložen s odůvodněním, že Iñigo byl klerik, a proto nepodléhal světské jurisdikci. Erotická dobrodružství patřila k dennímu životu dvořanů. Před několika lety badatelé diskutovali o tom, zda měl Iñigo děti. K této otázce nelze získat zaručené údaje, ale dnes se předpokládá, že v Arévalu se stal otcem Marie z Loyoly. Ignácův Poutník poskytuje možnou indicii: po svém odchodu z Loyoly Iñigo zanechal peníze lidem, „kterým se cítil být zavázán" (P 13).

Mezi lety 1515 a 1517 Velázquez de Cuéllar rychle ztrácel své úřady, prestiž i bohatství. Brzy nato zahořklý zemřel. Lesk jeho dvora pohasl a Iñigo musel Arévalo opustit. Byla snad zkušenost s tím, že světská čest a pozemské bohatství se mohou rychle rozplynout, pro tehdy jednadvacetiletého rytíře prvním krokem k jeho „obrácení"? O Iñigově vnitřním životě v té době bohužel nevíme nic bližšího.

Iñigo si nyní musel najít nového zaměstnavatele. V Pamploně nabídl své služby Antoniu Manrique de Lara, vévodovi z Nájery a místokráli Navarry. Byl najat jako jeho *gentilhombre* – osobní stráž – a od té doby mu sloužil jako tajemník a důvěrník. V případě potřeby se účastnil vojenských tažení a chopil se i zbraně. Ale opět, na rozdíl od některých svých bratrů, nebyl skutečným vojákem. V roce 1518 doprovázel pravděpodobně svého pána při slavnostním holdu na počest krále Karla ve Valladolidu. V roce 1520 ho jeho pán vyslal na diplomatickou misi do Nájery, kde prokázal vynikající vyjednávací schopnosti a politickou obratnost. V následujících letech se musel zúčastnit i několika polních tažení.

Náboženská výchova

Na přelomu 15. a 16. století se církev nacházela v přelomové situaci. Na jedné straně byla stále – ve Španělsku stejně jako všude v Evropě – poznamenána úpadkem pozdního středověku. Duchovenstvo bylo nevzdělané a sotva znalo liturgii. Celibát byl často porušován a v klášterech docházelo k vážnému zneužívání. Materiální aspekty, jako prebendy a stipendia, hrály nepřiměřeně velkou roli. Vyšší duchovenstvo žilo převážně luxusním a dekadentním životním stylem, podobně jako

šlechta. V mnoha případech duchovenstvo a řeholní řády sloužily jako instituce k zabezpečení mladších synů a dcer. V důsledku toho byla osobní motivace k životnímu stylu, který by skutečně odpovídal duchovnímu stavu, nízká. Oprávněná kritika mířila především na duchovní prázdnotu. Vnější instituce a zvyky se udržovaly díky materiálnímu zabezpečení, zatímco křesťanský duch uvnitř na mnoha místech vymizel. Iñigo byl s tímto aspektem církevního života konfrontován od raného dětství, už ve své vlastní rodině. Tento styl byl tak „normální", že jej lze označit za jeho první náboženskou výchovu. Přitom ale nelze vyloučit – jak jsme již konstatovali výše u zmíněného napětí –, že ve Španělsku byly staré zvyky a rituály lidové zbožnosti mnohdy prodchnuty hlubokou vírou. Iñigo byl touto vírou ovlivněn již od dětství; konkrétní důkazy o tom jsou bohužel vzácné.

Od 15. století se však objevují významná reformní hnutí a duchovní probuzení, která dodávají tradičnímu církevnímu životu nové důrazy. Vůdčí osobností církevní reformy byl františkán a arcibiskup toledský, kardinál Francisco Jiménez de Cisneros, který se velmi dobře znal s Velázquezem de Cuéllar, takže Iñigo jako mladý muž v Arévalu o těchto reformách musel slyšet. Cisneros podporoval především zvnitřnění víry. Křesťanství mělo být více než rituál, doktrína a instituce. Mezi laiky a duchovenstvem existovaly skupiny,

které žily společně podle františkánských ideálů a hledaly cesty k dokonalosti. Cisneros také nechal přeložit duchovní spisy významných autorů do španělštiny a zajistil jejich šíření. Tak vyšly ve Španělsku mimo jiné *Imitatio Christi* (Následování Krista) Tomáše Kempenského a *Vita Christi* (Život Kristův) Ludolfa Saského. Obě knihy později hluboce ovlivnily Ignácovu spiritualitu. Setkání s Doñou Maríou de Guevara a její vliv na Ignáce jsme již zmínili. Po své pozdější zkušenosti, která mu změnila život, se Ignác seznámil s dalšími reformními hnutími. Náboženská výchova, jaké se Ignácovi dostalo jako dítěti a mladému muži, byla proto – i když je o ní známo jen málo přesných informací – různorodější, rozmanitější a rozporuplnější, než se běžně předpokládá.

Poutník

Na konci svého života byl Ignác požádán blízkým spolupracovníkem, P. Jéronimem Nadalem, aby napsal popis své duchovní cesty. Stála za tím touha prvních jezuitů získat od svého zakladatele jakýsi duchovní odkaz, který by poskytl orientaci úspěšně se rozvíjejícímu, ale stále ještě křehkému řádu. Vycítili, že ignaciánská spiritualita, tedy charisma zakladatele je s jeho životním příběhem tak úzce spjato, že aby se toto charisma zachovalo,

měl by být jeho příběh zaznamenán pro budoucí věky. Ignác s takovým svědectvím souhlasil jen neochotně, protože jeho stud odhalovat osobní záležitosti širší veřejnosti byl příliš velký. Nechal se mnohokrát prosit, než nakonec „Poutníka" v několika částech nadiktoval sekretáři.

Text se někdy nazývá „autobiografie". Tento termín však naznačuje, že autor má zájem o veřejnou sebeprezentaci nebo dokonce sebeospravedlnění. V Ignácově případě to ale byli jeho společníci, kdo chtěli zprávu vytvořit. Navíc Ignác v textu nepředstavoval ani tak svůj vlastní život, jako spíše Boží působení v něm. Aby odvedl pozornost od své vlastní osoby, mluvil o sobě ve třetí osobě a nazýval se „poutníkem". Tím vyjádřil, jak vidí svůj život: Bůh ho vedl po cestách, které zpětně interpretoval jako poutě. Během tohoto putování se mu Bůh jevil jako učitel, který ho pomalu a trpělivě musel učit svým cestám. O době svého duchovního zrání v Manrese píše: „V té době s ním Bůh zacházel tak, jako zachází učitel ve škole s dítětem" (P 27). Protože tato Boží škola měla být užitečná pro ostatní lidi, nakonec souhlasil s jejím sepsáním. Název „Poutník" proto nejlépe vystihuje charakter textu. Ve svých Duchovních cvičeních učinil Ignác tuto Boží pedagogiku plodnou pro druhé.

O Iñigově dětství a mládí obsahuje Poutník jen jednu jedinou větu, tu první: „Do šestadvaceti let se oddával světským marnostem a hlavně

se rád cvičil ve zbrani s velkou a ješitnou touhou dobýt si cti“ (P 1). Tato věta přesně popisuje, jak Ignác interpretoval své mládí na konci života. Objevují se ústřední motivy marnivosti a cti, stejně jako „touha“ směřující k falešným hodnotám. Existuje názor, že Ignác nadiktoval podrobnou první část Poutníka, která obsahovala přesnější údaje o jeho předchozím životě. Tato část mohla být později potlačena v rámci „očištění“ Ignácovy biografie jezuitským řádem, neboť Ignác se neměl jevit jako poskvrněný mladickými hříchy. Pro správnost této domněnky však neexistují žádné konkrétní důkazy. Pravdou je, že Poutník jako celek dřímal po staletí neobjevený v římských archivech. Na konci 16. století napsal otec Pedro de Ribadeneira z pověření řádu oficiální životopis Ignáce, který měl nahradit všechny předchozí pokusy. Měl velkou literární hodnotu, byl romanopisecky ozdoben a měl charakter životopisu světce. Poutník byl znovuobjeven a publikován až začátkem 20. století. Radikálně přetvořil Ignácův obraz tím, že vedle geniálního organizátora, askety a církevního politika znovu vzkřísil Ignáce duchovního či dokonce mystického.

Poutník začne být podrobný teprve s obratem v Ignácově životě. Je to nejdůležitější dokument pro pochopení Ignácovy duchovní biografie a následující vyprávění se o něj z velké části opírá.